

Nesnesel – Uzamsal ?mgeleme ve Sözel Bili?sel Stil Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Nesnesel – Uzamsal ?mgeleme ve Sözel Bili?sel Stil Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26462>

Özet

Nesnesel - Uzamsal ?mgeleme ve Sözel Bili?sel Stil Ölçe?i, bireylerin bilgiyi zihinsel olarak temsil etme ve i?leme biçimlerindeki farklılıklar? ölçmek amacıyla uyarlanm?? psikometrik bir araçtır. Ölçek, özellikle bili?sel stil alanında, ki?ilerin nesnel imgeleme, uzamsal imgeleme ve sözel bili? tercihlerini belirlemeyi hedefler. Bu uyarlama çalışması, Pınar Nuho?lu tarafından 2011 yılında Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışma, üniversite öğrencilerinin görsel bili?sel stillerini incelemeye odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel Stil, Uzamsal ?mgeleme, Nesnesel ?mgeleme, Sözel Bili?, Görsel Bili?sel Stil, Uyarlama, Üniversite Öğrencileri.

Yazarlar

Pınar Nuho?lu (Uyarlayan).

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin zihinsel imgeleme süreçlerinde sergiledikleri baskın stilleri (nesnel veya uzamsal) ve sözel i?lemlemeye olan yatkınlıkların? belirlemektir. Bili?sel stil, öğrenme, problem çözme ve karar verme gibi süreçlerdeki bireysel farklılıklar? anlamak için kritik bir yapıya sahiptir. Bu ölçek, özellikle görsel ve sözel bilgiyi i?leme tercihlerini ayrıştıranak, eğitim ve bili?sel psikoloji alanlarında önemli veriler sağlamaya amaçlanmaktadır.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test etmek ve Türk üniversite öğrencilerinin görsel bili?sel stillerinin dağılımın? analiz etmek için kullanılmıştır. Bu tür bir uyarlama, ölçe?in Türkiye'deki akademik çalışmalarda güvenle kullanılabilmesi için bir zemin oluşturmuştur.

Yapı (Construct)

Ölçek, zihinsel temsili üç ana boyutta inceleyen çok boyutlu bir bili?sel stil yapısını ölçmektedir:

Nesnesel ?mgeleme (Object Imagery): Bu stil, bireyin zihninde renk, doku, şekil gibi statik, görsel özelliklere odaklanan canlı ve detaylı görüntüler oluşturma eğilimini ifade eder. Bu ki?iler, görsel sanatlar veya estetik detaylarla ilgili görevlerde daha başarılı olabilirler.

Uzamsal ?mgeleme (Spatial Imagery): Bu stil, bireyin zihninde nesnelere döndürülmesi, hareket ettirilmesi veya uzamsal ilişkilerinin manipüle edilmesine odaklanma eğilimini ifade eder. Bu ki?iler,

mühendislik, mimari veya navigasyon gibi alanlarda avantajlıdır.

Sözel Bilişsel Stil (Verbal Cognitive Style): Bu boyut, bireyin bilgiyi iplerken ve hatırlarken görsel imgelemeden ziyade iç konuşma, kelimeler ve dil tabanlı mantık kullanma eğilimini temsil eder.

Geçerlik (Validity)

Ölçeğin uyarlama çalışmasına ait özet bilgilerde ayrıntılı geçerlik analizleri sunulmamıştır. Ancak, bir psikometrik aracın geçerliliğini saptamak için genellikle aşağıdaki yöntemler kullanılır:

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin, temsil etmeyi amaçladığı teorik yapılar (nesnel imgeleme, uzamsal imgeleme ve sözel biliş) ne kadar doğru ölçtüğünün belirlenmesi. Bu genellikle Faktör Analizi (Açıklayıcı veya Doğrulayıcı) ile yapılır.

Ölçüt Geçerliliği: Ölçek puanlarının, aynı veya ilgili yapılar ölçen diğer ölçeklerle (örneğin, görsel-uzamsal yetenek testleri) ilişkisinin incelenmesi.

Uyarlama çalışmasının tam metnine erişim sağlandığında (bkz. Referanslar), bu geçerlik türlerine dair detaylı istatistiksel sonuçlar (korelasyonlar, faktör yükleri vb.) bulunabilir.

Güvenirlik (Reliability)

Ölçeğin uyarlama çalışmasına ait özet bilgilerde güvenilirlik katsayıları sunulmamıştır. Bir psikometrik aracın güvenilirliğini değerlendirmek için standart olarak aşağıdaki yöntemler kullanılır:

Çıktı Tutarlılığı: Ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması. Yüksek Alfa değerleri (genellikle .70 ve üzeri), maddeler arası tutarlılığın güçlü olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Aynı katılımcılara farklı zamanlarda uygulanan test sonuçlarının tutarlılığının incelenmesi. Bu, ölçeğin zaman içinde kararlı ölçümler yapma yapmadığını gösterir.

Uyarlama çalışmasının tam metninde, ölçeğin her bir alt boyutu için (Nesnel İmgeleme, Uzamsal İmgeleme ve Sözel Biliş) ayrı ayrı güvenilirlik katsayılarının belirtilmiş olması beklenir.

Faktör Analizi

Sunulan kaynak özetinde faktör analizine dair spesifik bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, bu tür bir uyarlama çalışmasında, orijinal ölçeğin yapısal modelinin (üç faktörlü yapının) Türk örneğinde korunup korunmadığını kontrol etmek esastır. Bu kontrol genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA/CFA) yoluyla yapılır. DFA sonuçları, uyarlanan ölçeğin maddelerinin, teorik

olarak belirlenmi? olan nesnesel, uzamsal ve sözel bili? faktörlerine uygun yüklenip yüklenmedi?ini gösterir.

Enstrüman (Instrument)

Test Çe?idi: Uyarlama

Format: Orijinal ölçe?in format?na ba?l? olarak, genellikle 5 veya 7 noktal? Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?ld??? varsay?lmaktad?r (Ancak uyarlama özeti derecelendirme bilgisi sunmam??t?r).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama).

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik dönemi (Genellikle 18-25 ya? aras? üniversite ö?rencileri).

Popülasyon Detaylar?: Nuho?lu (2011) taraf?ndan yap?lan yüksek lisans tezi kapsam?nda, Hacettepe Üniversitesi'nde ö?renim gören lisans ö?rencileri üzerinde uygulanm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim formu (Self-Report Questionnaire).

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Bili?sel Haritalama, Zihinsel Temsil, Görsel ??lemeleme, Sözel ??lemeleme, Uyarlama Çal??mas?, Lisans Tezi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Nuho?lu, P. (2011) tez çal??mas? Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Uyarlama çal??mas?n?n tamamland??? y?l 2011'dir. Ölçe?in orijinal versiyonunun yay?nlanma y?l? farklıd?r.

?zinler ve Ücret: Kullan?m izinleri ve olası ücretler için, ölçe?in orijinal yazarlar?na ve uyarlamay? gerçekle?tiren P?nar Nuho?lu'na veya Hacettepe Üniversitesi'ne ba?vurulmas?

gerekmektedir.

Tezin tam metnine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilmektedir: tez.yok.gov.tr

Referanslar

Nuhoğlu, P. (2011). *Üniversite öğrencilerinin görsel bilişsel stilleri (Yüksek lisans tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: nesnesel-uzamsal-imgeleme-ve-sozel-bilissel-stil-olcegi-toad.pdf

Nesnesel - Uzamsal İmgeleme ve Sözel Bilişsel Stil Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.